

Čaganka – povzetek zadnje petletke

Damijan Šinigoj

Julija 2008 smo se novomeški jamarji prvič spustili v Čaganko, ki sta jo leto poprej locirala Srečko in Borivoj, septembra istega leta pa je bila po nekaj akcijah že dosežena globina 250 metrov. S tem je Čaganka postala šele tretja jama na JV Slovenije, globlja od 200 metrov, JKNM pa je zanjo kot najboljši jamarski raziskovalni dosežek v letu 2008 prejel nagrado Viljema Puticka.

Do leta 2011 smo v Čaganko občasno hodili le v Klepčevo nadaljevanje, kajti tam se nam je zdelo še najbolj obetavno glede morebitnega nadaljevanja, marca 2011 pa smo začeli plezati Irenin kamin v Južnem rovu (poimenovan tako decembra 2012, ko se je v njem zaplezala Irena). Zanj smo se odločili, ker smo potrebovali izkušnje in prakso spoprijeti se s kaminom Game Over, saj je bilo brezno, ki se je vzdigovalo nad takratnim najnižjim delom Čaganke Game Over nadvse impresivno in nas je zelo žulilo, kam pravzaprav vodi. A je bilo za popolne začetnike v kaminskem plezanju enostavno preveliko, zato smo »potrenirali« v veliko manjšem Ireninem kaminu, ki se je zaključilo s preplezano višino nekaj pod 50 metri.

Avgusta 2011 sta Klemen in Anže začela plezati kamin Game Over, ker se je vreme končno toliko osušilo, da v kaminu ni preveč teklo. Z Mihom sva prišla dol enkrat opoldne, da ju zamenjava, a ker sta še kar plezala, sem skočil na dno Game Overja pogledat, kaj je z luknjico v podoru, ki sem jo nekaj let občasno odkopaval. Vmes se je zaradi spomladanskih nalivov toliko razširila, da smo lahko pokukali skozi in tako odkrili nadaljevanje. Kar nemudoma sva prijatelja snela iz kamina, saj smo potrebovali vrv za novo brezno Play Again, od takrat pa smo vse moči, energijo in firbec usmerili v nadaljevanje, kamin Game Over pa je sameval.

Januarja 2012 smo dosegli globino 300 metrov, konec avgusta 2013 pa po nešteti akcijah v ozkem, trdovratnem ter dolgem meandru 350 metrov.

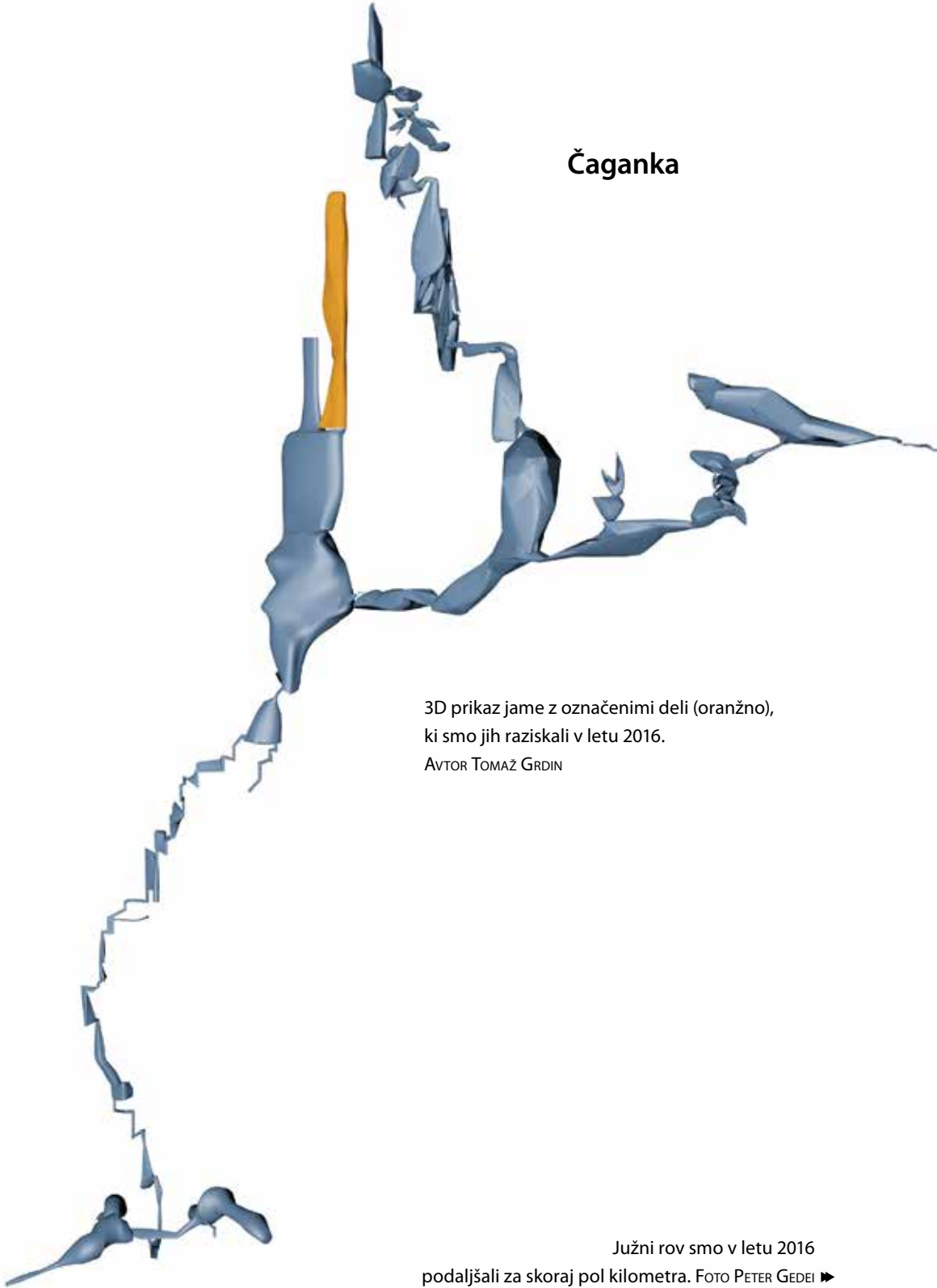
Oktobra 2013 smo postavili lesen bivač pred Čaganko, brez katerega zimsko raziskovanje pravzaprav sploh ne bi bilo več možno, saj nekaj zadnjih kilometrov gozdne ceste proti Čaganki ne plužijo. In ker je bila jama že tako globoka in zahtevna, enodnevne delovne akcije enostavno niso bile več možne brez bivaka, v katerem se lahko jamarji preoblečejo, sprijijo ter nekaj toplega pojedjo, pa tudi ne bi bilo obiskov jamarjev iz drugih klubov, brez katerih bi bilo raziskovanje še toliko težje.

Akustična dvorana je ena prostornejših dvoran v Čaganki. Nova odkritja obljublajo, da bo
◀ njena velikost morda kmalu presežena.

V globinah proti 400 metrom Čaganka mestoma postane dokaj ozka. Takšne stopnje si sledijo ena za drugo. OBE FOTO PETER GEDEI

Čaganka

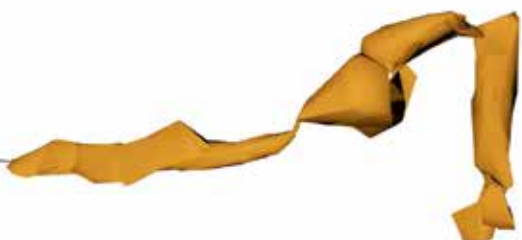

3D prikaz jame z označenimi deli (oranžno),
ki smo jih raziskali v letu 2016.

AVTOR TOMAŽ GRDIN

Južni rov smo v letu 2016
podaljšali za skoraj pol kilometra. FOTO PETER GEDEI ►

Januarja 2014 smo presegli globino 400 metrov in prišli do Kalaharija, imponantne fosilne dvorane ogromnih dimenzij, kar nam je dalo novega elana. A je Čaganka po vseh teh uspehih pokazala zobe in trdovratno preprečevala napredovanje v svoje nedrje, naj smo še tako trdo in pogosto garali. Zato smo se, ko je vreme dovolilo, spet zapodili v kamin Game Over in v nekaj akcijah preplezali 50 višinskih metrov, bolj pogosto pa smo se mu začeli posvečati v letu 2015, ko smo v kar nekaj akcijah preplezali dodatnih 80 metrov. Na majski akciji v 2016 smo podaljšali Južni rov za skoraj 600 metrov, septembra smo odkrili novo vrsto postranice v Čaganki, novembra pa sva

z Grdinom končno ujela pijavko, ki se nam je izmikala skoraj tri leta in je zelo zagotovo tudi povsem nova živalska vrsta! Prvič sta jo opazila in fotografirala Matija in Anže, ko sta prebila mejo 400 metrov in od tedaj so se speleobiologi kar nekajkrat podali v lov najo, vedno brezuspešno.

V kaminu smo leta 2016 spet dobili veselje in se kar nekajkrat zapodili vanj, višje ko smo bili, bolj nas je žulil firbec. Kaminsko plezanje v jamah, torej plezanje brezna navzgor, je nadvse zahtevno, predvsem za-

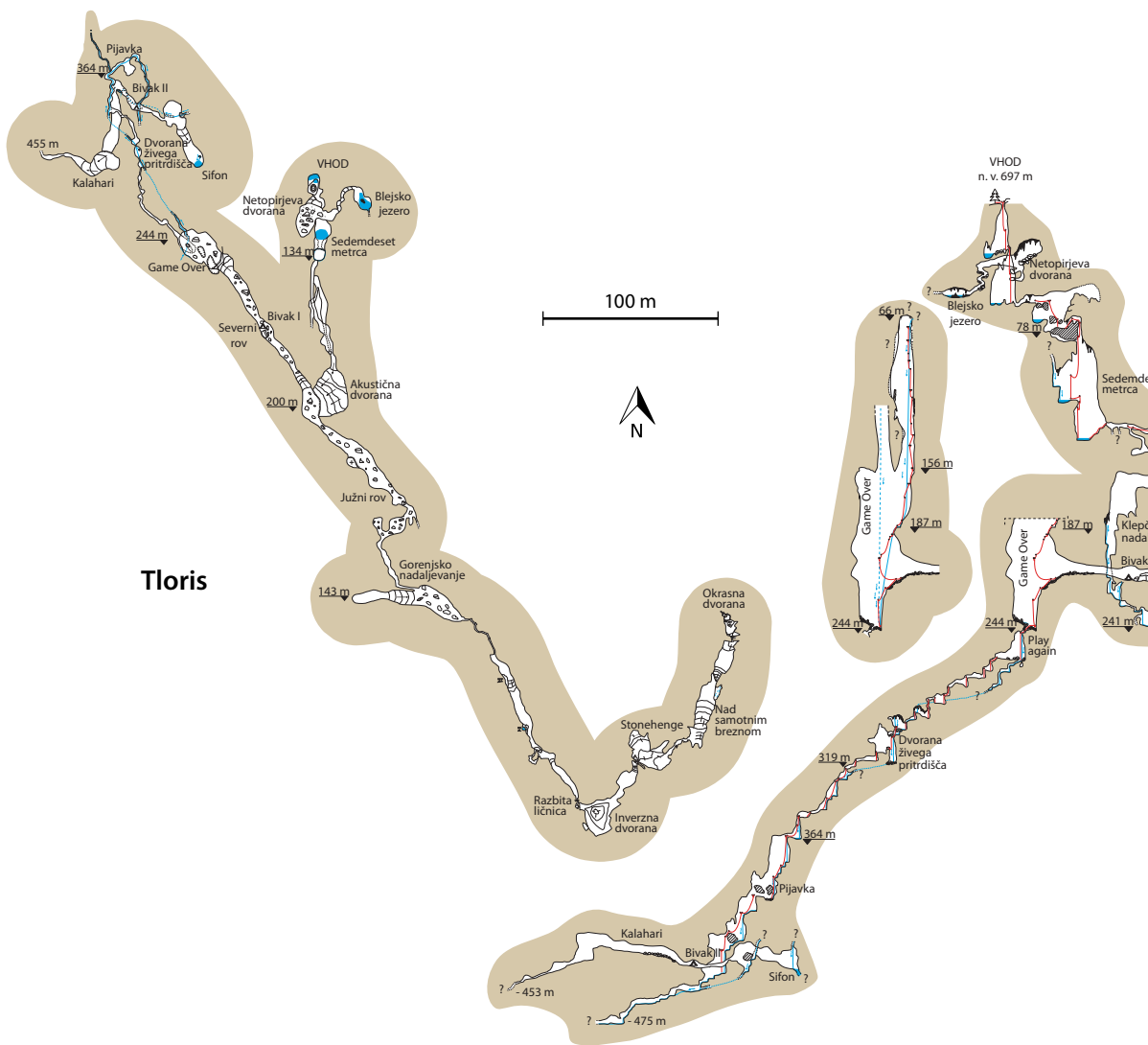
radi nekakovostne in blatne skale. Jamar namreč v skalo zavrta luknjo, vanjo zabije ekspanzijski vijak, privijači ploščico, se nanjo obesi in dobrega pol metra višje zavrta novo luknjo, vanjo zabije ekspanzijski vijak, privijači ploščico, se nanjo obesi in tako naprej. Drugi jamar pa ga, pripetega na dinamično vrv, varuje kakor v alpinizmu. A skala je večinoma blatna, prhka, v kaminu ves čas teče voda in čeprav med sušo recimo ne premočno, te ob počasnem napredovanju kmalu premoči do kože. Plezalne akcije so povečini trajale med tremi in petimi urami, toliko ima po navadi jamar energije tako v sebi kakor v baterijskih akumulatorjih za vrtalnik, pa še na delovišče mora priti in ob končani akciji na površje. Kar z napredujočo višino nikakor ni bil več mačji kašelj!

Veliko o zahtevnosti akcij pove že podatek, da je od odkritja do konca letošnjega leta Čaganko obiskalo nekaj več kot sedemsto jamarjev (seveda ne različnih, nekateri smo bili v njej po večkrat), v kaminu Game Over pa nas je garalo le sedem. V novembru smo že presegli višino 140 metrov, pa stropa sploh še ni bilo videti in ker nam je bilo vreme naklonjeno, smo v kaminu vztrajali tudi decembra in konec leta 2016 končno dosegli vrh. 178 metrov nad dnom v dvorani Game Over! Na vrhu je krepko preprihano, zdi se, da ima brezno povezavo proti površju (ki ni več tako oddaljeno!), opazili pa smo tudi majhen zasigan rov, ki vodi naprej in ga bo treba razširiti, da bi lahko pukali, kam vodi. Kar pa bo viseč na vrvi 178 metrov visoko nadvse zanimivo opravilo!

Čaganka se prav nikjer ni dokončno zaprla in povsod obeta nova nadaljevanja, zato se bodo delovno raziskovalni obiski zagotovo nadaljevali z enako intenzivnostjo. Kot zanimivost pa moram omeniti 3D-foto skeniranje, ki ga dela Tomaž Grdin, Čaganka bo tako postala prva jama, ki si jo bo mogoče detajlno virtualno ogledati tudi za računalnikom.

Čaganka

kat. št. 9500

Dolžina: 2387 m

Globina: 475 m

Datum odkritja: julij 2008

Datum zadnje dodelave načrta: december 2016

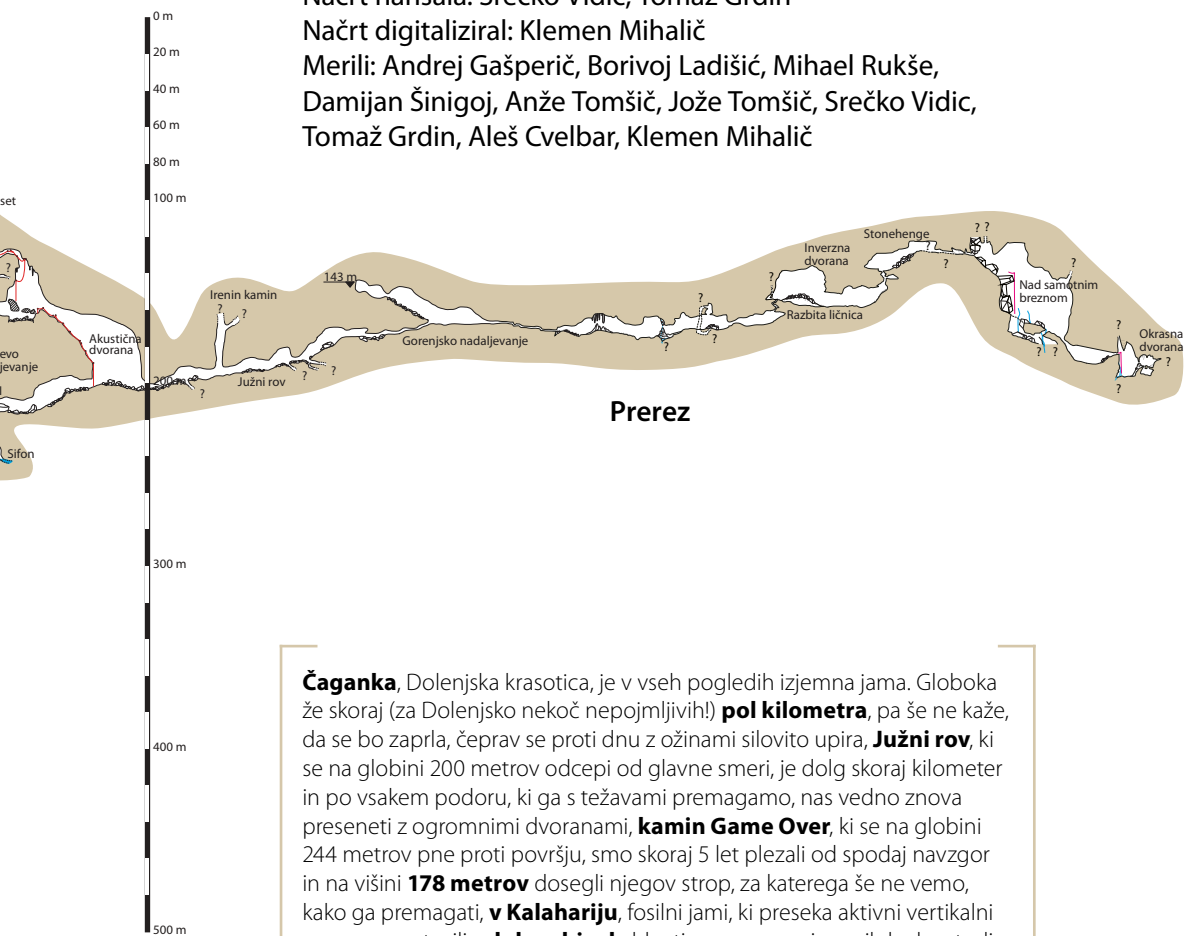
Načrt narisala: Srečko Vidic, Tomaž Grdin

Načrt digitaliziral: Klemen Mihalič

Merili: Andrej Gašperič, Borivoj Ladišič, Mihael Rukše,

Damijan Šinigoj, Anže Tomšič, Jože Tomšič, Srečko Vidic,

Tomaž Grdin, Aleš Cvelbar, Klemen Mihalič

Čaganka, Dolenjska krasotica, je v vseh pogledih izjemna jama. Globoka že skoraj (za Dolenjsko nekoč nepojmljivih!) **pol kilometra**, pa še ne kaže, da se bo zaprla, čeprav se proti dnu z ožinami silovito upira, **Južni rov**, ki se na globini 200 metrov odcepi od glavne smeri, je dolg skoraj kilometer in po vsakem podoru, ki ga s težavami premagamo, nas vedno znova preseneti z ogromnimi dvoranami, **kamin Game Over**, ki se na globini 244 metrov pne proti površju, smo skoraj 5 let plezali od spodaj navzgor in na višini **178 metrov** dosegli njegov strop, za katerega še ne vemo, kako ga premagati, **v Kalahariju**, fosilni jami, ki preseka aktivni vertikalni rov, smo postavili **udoben bivak**, hkrati pa v enem njegovih krakov tudi še sledimo prepihu, pri več kot dvajsetih različnih jamskih živalih smo v Čaganki našli tudi dve povsem novi vrsti, majhno postranico in **pijavko**, ki že z imenom ***Niphargus Chagankae*** pove, kje je doma, v klubu imamo od leta 2008 keramično figurico **Viljema Puticka**, ki smo ga dobili za Čaganko kot najboljši jamarski raziskovalni dosežek leta ...

Da je Čaganka res izjemna in še vedno buri jamarske duhove, pa pove tudi podatek, da jo je v slabih desetih letih obiskalo **več kot 700 jamarjev**, ki so vsak na svoj način pomagali pri zgodbi, ki jo bomo še dolgo pisali ...